

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 10 • Perjantaina 31. toukokuuta 2013

64. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 24 %)

Pääsimme yli Parikkalan Syväorosta

Hiekkatiellä Sorjoon oli kuoppia, mutta "tien kunto oli ihan ok", kuten kuljettajamme Tauno Muikku totesi paluumatkalla rynkkyteltyämme Kurkijoki-Hiitola välillä lähes ajokelvottomissa olosuhteissa. Kuva Antti Laukkanen.

Puolen vuoden työ tuotti tuloksen, Parikkala-Syväoron ylityspaikka avautui ryhmällemme. Luvan saimme vasta vuorokautta ennen matkaan lähtöä, joten suurin osan 23 hengen ryhmästäme kuuli uutisen bussiin noustessaan.

Lupahakemuksen läpimeenon vaikutti Parikkalan kunta, joka teki virallisen hakemuksen Petroskoihin. Marina Petrova Kurkijoki-museosta kertoi tehneensä useampia selvityksiä taustastamme, siitä keitä tuntee henkilökohtaisesti ja keitä muut ovat. Tarkkaa touhua! Lisäksi tietoa lähetettiin Lahden pohjan piiriin ja Kurkijoen kuntaan, lähetimme päkirjeen suoraan Karjalan Tasavallan päämiehelle Aleksander Hudilaisellekin.

Nyt on pää avattu ja toivotavasti pääsemme yli vastaisuudessaakin ennen kuin Parikkala-Syväorosta tehdään kansainvälinen raja-asema, jolloin tilanne helpottuu muiden raja-asemien kanssa tasavertaiseksi.

Ari Berg ja Taina Tolkki saattoivat meidät suomalaiselle rajavartioasemalle asti. Matkalla Berg kertoi kulkemamme tien olleen monen kurkijokelaisen evakkotie.

Muodollisuudet Suomen puolella sujuivat nopeasti, Venäjän puolella palvelu oli koko ajan asiallista ja ystävällistä, vaikka eräs matkalaisistamme joutuikin palaamaan takaisin paperien epätäsmällisyyden vuoksi.

Berg kertoi jo etukäteen meillä olevan kolme mahdollisuutta mennä Kurkijoelle, joko Sorjon, Akkaharjun tai Ihalan kautta. Sorjon tie oli suurin kysymysmerkki kunnan suhteen. Tienhaarassa tilanne näytti

hyvältä ja bussimme kääntyi kohti Sorjoa, ainoat rakennukset ennen Elisevaaraa näkyivät siellä. Rajavyöhykkeeltä poistuessamme Elisenvaaraan tultaessa, lupamme tarkastettiin vielä kerran.

Parikkala-Syväoron kautta kulku oli positiivinen yllätys. Kaikki sujui joustavasti, valitsemamme tie oli kulkukelpoinen ja muut vaihtoehdot vielä parempia. Kiittäessäni parikkalalaisia, niin Ari Berg kirjoitti Sääminki Oy:n Taavetti Tuunasen lananneen Sorjon tien vähän ennen menoamme. Ennakkotyö lupa-anomukseen oli vaivalloisin ja siksi matkallekin piti ilmoittautua jo hyvissä ajoin.

HS

Rajavyöhykealueella meillä ei ollut pysähtymislupaa, Sorjossa bussimme mateli etanan vauhtia eteenpäin, silmät etsivät rakennuksia ja kivijalkoja. Tien varressa sijaitsi Kurkijoen Osuuskaupan myymälä, nykyään tämän näköisenä, hylättynä ja tyhjänä. Kuva Antti Laukkanen.

Ennen rajan ylitystä lounastimme Parikkalassa Laatokan Portissa, jossa Parikkalan kunnanhallituksen puheenjohtaja Ari Berg kertoi rajanylityspaikasta ja toimenpiteistä sen kehittämiseksi, mukana oli myös yritysneuvoja Taina Tolkki, joka oli käytännössä hoitanut lupaan liittyvän paperisodan. Kuva Helena Sulavuori.

Tässä lehdessä

Presidentti Relanderista on julkaistu elämäkerta.

Lue lisää sivulta5

Kurkijoki-Museo avaa ovensa

9.6. vielä vanhassa paikassa ennen muuttoa.

Museon alkukesän aukioloajat takasivulla

**ONNITTELU
UUSILLE
YLIOPPILAILLE
JA VALMISTUNEILLE!**

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät
14.6., 28.6. ja 12.7.

Syventäviä kotiseutumatkkoja

Silloin tällöin saamme lukea jonkun sukuryhmän käynneistä suvun entisillä asuinsijoilla Kurkijoella.

Kävijöille ja kotona odottaville sukulaisille ne ovat varmasti kiinnostavia. Siellä eläneille kotitahuensu muistaneille matka on erilainen elämys kuin jälkipolvelle, toisella puolen Suomea syntyneelle ja eläneelle. Erilaisin aatoksien myös muut lehtemme lukijat suhtautuvat näihin matkatarinoin. Kuvia kävijöistä tyhjällä talonpaikalla, joitakin tiedon murusia siitä millaista oli ennen, harvoin valokuvia talosta tai maisemasta. Matkat ja taltioinnit ovat kuitenkin tärkeitä historian kannalta, varsinkin jos mukana on vanhoja valokuvia, joiden avulla paikannetaan missä ja miten päin ollaan.

Kun laajempien kuvausten tai kylähistorioiden tekeminen on työlästä, voisi erään järjestelyin käynnistä saada konkreettista pysyvää paikkakohtaista lopputulostakin aikaan.

Käydessäni sisareni ja miehensä kanssa isäni syntymäpaikalla Lumivaaran Huhtervuossa, mittailin askelmitalla löydettyjen rakennusten pohjien ja kaivon paikkojen sijainnin, määrittelin ilman suunnat, vertailin maisemaa topografikarttaan, valokuvain rakennusten pohjat ja maisemaa. Kotona

piirtelin talokumpareelle pohjapiirustukset. Vanhoja valokuvia ei alueesta ollut. Pystyin pitkälle kuvitteluun millaista kauniilla mäellä oli aikoinaan ollut.

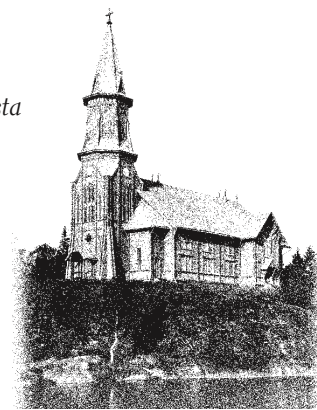
Nuorille kävijöille olisi tässä haastavaa, mahdollisesti kiinnostavaakin puuhaa. Otetaan mukaan vanhat paikkaan liittyvät valokuvat, myös sellaiset, joista ei oikein tiedetä muuta kuin, että ovat mahdollisesti suvun kuvia. Vertaillaan kuvia entiseen talon paikkaan, joka uskottavasti on löydetty. Määritellään suuntia, tutkitaan karttaa, tutkitaan kasvustoa, omenapuiden ja marjapensaiden jäänteitä, jos löytyy. Mitataan mahdollisten rakennuspaikkojen etäisyyksiä ja kokoa. Kirjoitetaan havainnot ylös ja tehdään kotona muistio kaikesta. Ei sitä tarvitse välttämättä matkakertomukseksi laatia. Pannaan muistio ja paikan valokuvat sekä muu materiaali talteen perheen tai suvun arkistoon.

On tehty pala historiaa, verrattu nykytilaa menneeseen. Myöhemmin jollekin saattaa löytyä tällaisesta erityisen kiinnostava tiedon sirpale. Muun muassa sukuasioita selvittelevät ovat joskus aivan innoissaan näistä historian palasista.

Lauri Pölkki

Hartaus sunnuntaille
2.6.2013
2. sunnuntai Helluntaista

Kiitos Helmi

Hänen nimensä on Helmi. Hän on päässyt kirkkoon mummun kanssa. Hän istuu aikansa paikallaan, välillä hakee kirkokolelujakin, katselee kuvakirjoja ja herkuttelee rusinoilla, joita löytyy mummun käsilaudesta. Ehtoollispöydässä hän viivähtää pienen tovin ja tämä pieni tutustu-tyttö saa siunauksen. Hän ei maltakaan palata takaisin paikalleen. Helmi kiertele rauhallisesti alttarin tuntumassa, hän katsoo lukupulpetin takaa, viivähtää pääsiäiskynttilän äärellä ja loppuvirren aikana hän yllättäen istahtaa jumalanpalvelusta toimittavan papin syliin.

En oikeasti tiedä hänen nimeään. Mutta Helmi tuntuu sopivalta. Hän on nimittäin löytänyt sen todellisen helmen, luottavaisen olemisen Jumalan hyvässä hoidossa. Sinne hän pienen lapsen välittömyydellään johdatti koko läsnä olevan seurakunnan. Kiitos, Helmi.

Kaipauksemme ja toiveemme ovat lähtöisin Jumalasta, ja hän vain voi ne täyttää. Mihin me kadotamme tuon lähteen, jonka hän on itse meille antanut? Jumala on rakastanut meitä ensin, ja hänen rakkautensa herättäminä me tunnemme ikaikaista kaipuuta hänen yhteyteensä. Me haluaisimme löytää sen helmen, joka muistuttaa meitä alkuperästäme, merkityksestäme ja päämäärästäme. Jumalan rakkaus ei ole lakannut olemasta meidän elämässämme, mutta me olemme hukanneet sen kaiken muun touhotuksen keskellä.

Jumala, lähetä meille Helmin kaltaisia pieniä tyttöjä ja poikia, jotka avaavat meitä sinun tuntemisesellesi.

Jumala, sulata meidän tärkeilyämme ja pysäytä meidät ihmettelemään luomaasi kauneutta.

Anselm Caterburylaisen rukousta mukaillen:

Jumala, saata päätökseen alkamasi työ ja suo meille se, mihin olet herättänyt meissä ikävän, hyvytesi johdosta, joka ensin kohtasi meitä.

Taina Manninen

Kirjoittaja on Kajaanin seurakunnan kappalainen ja Vuoden pappi 2012.

Valkolakkien aikaan

Eino Terävän ylioppilasjuhlat keväällä 1939. Heti juhlien jälkeen hän pukeutui tykistön univormuun ja kaatui 31.7.1941 Tyrjällä. Kuvassa hänen omaisiaan sekä A. Nousiainen väkeä. Ylärivissä vasemmalla seisova mies on Erkki Nousiainen ja hänen alpuolellaan seisova nainen rouva Nousiainen. Talo on ehkä konduktööri Marttilan talo. Kurkijoki-museon kuva-arkisto 795.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

LOIMAAN KIVI

Hautakivet, kaiverrukset, kunnostukset ja oikaisut.

Kivicenter palvelee
ma - pe 9.00 - 17.00

Palininkatu 2, Loimaa, p. 0207 909 262, www.loimaankivi.fi

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Raija Laaksonen, Marjoliisa Laine, Lauri Pölkki, Antti Sahla, Tero Vehviläinen ja Marja Leena Virtanen
Päätoimittaja: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa, puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi, kurkijokelainen1@gmail.com

Avoimna: Tiistaisin ja torstaisin klo 9–14

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 90 senttiä/mm + alv 24 %
Mustavalk. 70 senttiä/mm + alv 24 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: tiistai klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 49 euroa
6 kk..... 27 euroa
Pohjoismaat 54 euroa
Muualle 60 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Nimi-päivät

Toukokuu
viikko 22
31 pe Helka, Helga

Kesäkuu

1 la Teemu, Nikodemus
2 su Venla

viikko 23

3 ma Orvokki, Viola
4 ti Puolustusvoimain
lippujuhlan päivä,
Toivo

5 ke Sulevi
6 to Kustaa, Kyösti,
Kustavi
7 pe Suvi, Roope, Robert
8 la Salomon, Salomo
9 su Ensio

viikko 24

10 ma Seppo
11 ti Impi, Immi
12 ke Esko
13 to Raili, Raila

Muistettavaa

Kurkijoki-Museon talkoot 6.-8.6. ja viikolla 25. Katso tarkemmin takasivulta.

Kurkijoki-Museon kesäkauden avajaiset 9.6. klo 12-16 Kojonperällä. Katso tarkemmin takasivulta.

Lumivaaralaiset kesäteatteriin. Lumivaaran kirkon vihkimisestä tulee 7.7. kuluneeksi 78 vuotta. Hyvinkään Palopuron kesäteatterissa (Hamburgintie 41) esitetään 7.7.2013, klo.16 viimeinen näytös Lumivaaran entisen kirkkoherran Paavo Kiurun romaaniin perustuva näytelmä Noidan Poika. Noidan poika kertoo Lumivaaran Kumolan Noidan pojasta, Juhana Kaartisesta, joka meni Jaakkiman uuden kirkkoherran J. F. Berghin rippikouluun. Poika oli niin nokkela, että Bergh pyysi häntä pyhäkoulunopettajaksi Kumolaan, Noidan taloon.

Murteella

Mitä seuraavat kurkijokelais-pohjaiset murre sanat tarkoittavat. Voit tarkistaa tietosi takasivulta.

1. anahenkinen
2. ehkies
3. hailakka, haljakka
4. ies
5. jakku
6. kahekese
7. kirassi
8. lahantka
9. maitlämmitys
10. naittiloat

31.5. Tulkaa, kumartukaa maahan, polvistukaamme Herran, Luojamme, eteen. Hän on meidän Jumalamme ja me hänen laitumensa lampaat, joita hänen käntensä kaitsee. Ps. 95:6-7

1.6. Hänestä, hänen kauttaan ja häneen on kaikki. Hänen on kunnia ikuisesti. Aamen. Room. 11:36

2.6. Jos he eivät kuuntele Moosesta ja profeettoja, ei heitä saada uskomaan, vaikka joku nousisi kuoleista. Luuk. 16:31 Virsi 303:7 Huomaas murheet heidän, Herra, turviis peitän suuret puutteeni. Tunnet asiani, valvo parastani, Vapahtajani. Anteeksi suo syntini, ole vielä kuollessani, Jeesus, riemunani.

3.6. Jumala lunastaa minut, hän tempaa minut tuonelan otteesta. Ps. 49:16

4.6. Joka rakastaa rahaa, ei saa sitä kyllin, eikä se, joka rakastaa rikkautta, saa voittoa tarpeekseen. Tämäkin on turhuutta. Saarn. 5:9

5.6. Jumala on rakkaus. Se, joka pysyy rakkaudessa, pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä. 1

Joh. 4:16

6.6. Kun herään unesta, sinun läsnäolosi ravitsee minut. Ps. 17:15

7.6. Älä kadehdi, kun joku rikastuu, kun hän kartuttaa talonsa omaisuutta. Kuollessaan hän ei ota mukaansa mitään, hänen omaisuutensa ei seuraakaan häntä hautaan. Ps. 49:17-18

8.6. Uurastavan uni on makea, söipä hän vähän tai paljon, mutta rikkaalla kylläisyys vie unen. Saarn. 5:11

9.6. 'Tulkaa, kaikki on jo valmiina.' Luuk. 14:17 Virsi 413:6 Suo kutsuasi, Herra, muistaa, ymmärtää varoitustasi. Ei kukaan kutsun torjuneista saa maistaa illallistasi! Tee itse minut valmiiksi, ennen kuin suljet ovesi.

10.6. Herra avasi minulle tien ja päästi minut vapauteen. Ps. 18:20

11.6. Kansani horjuu kahlaalle: minuun päin ja minusta pois. Se huutaa avuksi Korkeinta mutta ei saa apua. Hoos. 11:7

12.6. Jumala saa teissä aikaan sen, että tahdotte tehdä ja myös teette niin kuin on hänen hyvä taroituksensa. Fil. 2:13

13.6. Kuulkaa tänä päivänä, mitä Herra sanoo: Älkää paaduttako sydäntänne. Ps. 95:7-8

Merkkipäiviä

Erkki Poutanen lukijamatkalla viime kesänä.

Erkki Poutanen

vietti merkkipäivää, 75 tuli täyteen.

Vampulan Karjalaiset onnittelee varapuheenjohtajaansa ja Kurkijokelainen aktiivista avustajaansa.

Puolustusvoimien kuva-arkistosta

Viime lehdessä oli kolme kuvaa poimittuna avautuneesta puolustusvoimien kuva-arkistosta www.sa-kuva.fi, kaksi ensimmäistä oli Tapio Nikkarin poimimia ja kolmas toimituksen. Kolmas kuva ei liity-

kään Elisenvaaraan puolustusvoimien arkistossa olevasta tiedosta huolimatta. Tapio Nikkari selvitti, että alimmainen kuva esittää Viipurin-Lappeenrannan ratojen räjäytettyjä siltoja elokuussa 1941; taustalla

osuuskaupan betonitiilen lihamyymälä toisella puolen rataa. Samaa kuvaa samalla väärällä tekstillä on käytetty myös Rahkolan ja Geustin kirjassa: Vaiettu Elisenvaaran pommitus.

Tässä oikea kuva Elisenvaara. Elisenvaaran asemarakennuksen rauniot 20.3.1940. Rakennus paloi pommituksessa 19.2.1940. p.s. Olettehan huomanneet, että kuva-arkistoon voi tehdä tekstikorjauksia.

Karjalan tytölle äitienpäivän kunniamerkki valtakunnallisessa äitienpäivän juhlassa

Hiitolassa vuonna 1927 syntynyt, nykyisin Jämsällä Pohjois-Satakunnassa asuva Tyyne Virtanen (o.s. Kortelainen) oli yksi niistä 34 äitienpäivänä palkitusta äidistä, jotka saivat vastaanottaa Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan I luokan mitalin kultaristein Helsingin Säätytalossa järjestetysä juhlassa.

Tyyne Virtanen on muistellut usein, kuinka 12-vuotiaan tytön koulunkäynti Hiitolan "aseman" koulussa, kuten hän on asian ilmaissut, päättyi talvisodan syttymiseen. Hiitolan asema joutui neuvostoilmavoimien pommituksen kohteeksi heti sodan alusta alkaen, koska se oli tärkeä rautatiesolmukohta. Tästä syystä asemalla oli myös sotilaallisesti strategista merkitystä. Koulussa oli annettu ohjeita, miten tuli menetellä jouduttaessa pommituksen kohteeksi. Ohjeita jouduttiin soveltamaan myös käytännössä. Koulu sijaitsi niin lähellä asemaa, että koulutyön jatkaminen ei ollut enää mahdollista sodan alettua.

Tyynen äidin perhe siirtyi turvallisuussyistä talvisodan ajaksi kauemmas asemakylästä Karjalan työlaitoksen alueelle, jossa oli mummola, ja jossa asui myös muita lähisukulaisia. Lähtö Karjalasta oli edessä 17.3.1940 eikä perhe enää jatkosodan aikana

Tyyne Virtanen Helsingin Säätytalolla Äitienpäivänä 2013. Kuva Jari Vaara.

palannut kotiseudulle, vaan jäi evakuoitipaikkakunnalle Kankaanpään Venesjärvelle. Käytyään koulunsa loppuun Kankaanpäässä ja päästyään ripille Tyyne siirtyi työelämään ja muutti pian Jämsälle, jossa hän on asunut siitä saakka.

Suurperhe ja kolme työtä

Vuonna 1953 solmittuun avioliittoon siunaantui 12 lasta. Suurperheen äidin elämä ei ole ollut helppoa. Ensimmäisten lasten syntyessä

1950-luvulla oli yhteiskunnassa vielä pulaa kaikesta, vaikka säännöstely purettiinkin v. 1954 ja sotakorvaukset saatiin maksettua jo aikaisemmin v. 1952. Yhteiskunnan palautuminen sodan menetyksistä kesti pitkään.

Perheestä toimeentulosta huolehtiminen vaati myös äidin osallistumista perheen ulkopuoliseen työhön. Työpäivät ovat olleet pitkiä. Eläkeikään saakka Tyyne teki jopa kolmea työtä päivässä. Työpäivä alkoi aamulla heti neljän jälkeen lehtien jakajana ja jatkui sen jälkeen

Jämsän keskuskoulun siivoojana, jonka jälkeen oli vielä tehtävä paikallisen pankin konttorin siivoustyöt. Jäätyään koulun siivoojan tehtävistä eläkkeelle Tyyne jatkoi osapäivätyötä yli 70-vuotiaaksi saakka. Työn ohessa piti tietysti huolehtia lapsista ja pientilan emännän töistä ja kotiaskareista. Tilasta sittemmin luovuttiin Suomen maatalouden murroksessa.

Lapset ovat löytäneet paikkansa yhteiskunnasta. Toisen ihmisen ja ihmisarvon kunnioittaminen, yh-

teistoiminta ja osallistumien yhteisten asioiden hoitamiseen ovat äidin perintöä jälkipolvilleen. Tyyne on pidetty ja rakastettu mummo tai mummu 27 lapsenlapselle ja isomummu kolmelle lapsenlapsenlapselle.

Karjalaiset arvot siirtyneet seuraaville polville

Tyyne on pitänyt karjalaisuuden vaalimista tärkeänä arvona, vaikka se ei sotien jälkeisinä vuosikymmeninä hänen elinympäristössään ollutkaan kovin soveliaana pidetty puheenaihe. Hän oli mukana paikallisen karjala-seuran toiminnassa kunnes se lakkautettiin. Karjalaisten arvojen kunnioittaminen on siirtynyt myös jälkipolville.

Tyyne Virtanen pääsi käymään synnyinseudulaan Hiitolassa v. 1991 rajojen avauduttua uudelleen. Sen jälkeen käyntejä on ollut useita, viimeksi pari vuotta sitten. Tärkeänä linkkinä karjalaisuuteen on ollut Hannukaisten sukuseuran perustaminen v. 1988. Sukuseura on tehnyt lähes vuosittain kotiseutumatkan suvun entisille asuinsijoille. Tyynen äiti Iida oli syntynään Hiitolan Hannukaisia. Laaja suku oli levinnyt myös lähipitäjiin, mm. Kaukolaan ja Räisälään.

Arvokas äitienpäiväjuhla

Ansiomerkkiään Tyyne kävi vastaanottamassa tyttärensä

Marjatta Vaaran ja tämän aviomiehen Jarin kanssa. Tyyne piti tilaisuutta hyvin juhlallisena ja arvokkaana. Vähän matkaan lähtö jännittikin, mutta kokemus oli kaikin puolin ikimuistettava. Oli mukava tavata eri puolilta Suomea saapuneita äitejä ja kuulla heidän elämäkokemuksiaan äitinä ja kasvattajana.

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko kiinnitti kunniamerkit palkittujen äitien rintaan ennen kuin Tasavallan presidentti Sauli Niinistö puolisonsa Jenni Haukion kanssa kätteli palkitut äidit. Tilaisuuden juhlapuheessa Mannerheimin Lastensuojeluliiton edustaja totesi, että työn ja perhe-elämän yhteensovittamisella on pitkä historia. Nykyisin työn ja perhe-elämän yhdistämisestä on lainsäädännöllä helpotettu, mutta siitä huolimatta vanhasta perinnöstä ei ole vielä kukaan päästy täysin irti. Omien valintojen tekeminen vaatii naisilta rohkeutta. Yleisesti ottaen perheen kannalta on edullisin tilanne silloin, kun äitiys ja isyys ovat tasapainossa.

Onnittelut ja kiitokset vielä kerran Tyynelle, palkituille äideille ja yhteisesti kaikille muillekin äideille perheiden hyväksi tehdystä arvokkaasta työstä.

Raimo Hannukainen
Karjalaseurojen Satakunnan piirin varapuheenjohtaja ja sihteeri

Ensimmäinen opettajani ja monitahoinen koulutieni

Palataan ajassa vuoteen 1941. Perheemme oli palaamassa Keski-Pohjanmaalta Ylivieskasta Muuruveden evakkomum-molan kautta kotiin Karjalaan. Pääsimme lähtemään marraskuun lopulla 1941. Jaakko-vauva oli 3-4 kuukauden ikäinen, minä olin 6-vuotias ja muistan kuinka minun piti hoitaa rakasta aarrettamme. Äidin oli tärkeämissä tehtävissä ja niitä kyllä riitti.

Isä oli saanut järjestettyä meille Tervusta väliaikaisen kodin, ”vuorella”, niin kuin me sitä paikkaa kutsuimme. Se sijaitsi korkealla kalliomäellä, koti oli alempana Laatokan rannalla. Tämä talvi on minulle hämärän peitossa muuten paitsi muistan pelänneeni aika usein, varsinkin kun olin yksin kotona Jaakon kanssa.

Lasten palstaviljelyssä kasvoivat mehevät porkkanat

Keväällä ja kesällä alkoi näkyä valoa tunnelin päässä. Vappuna panimme Raijan kanssa nätit kesämekot päälle ja juoksimme paljain jaloin talon ympäri monta kertaa. Lunta oli vielä maassa, mutta me tytöt olimme jo niin kesässä. Sulattelimme kohmeisia varpaita, mutta kesä oli saapunut Pohjolaan ja Kurkijoelle. Sama tapa säilyi moni vuosia, vappuna paljain jaloin!

Kesäksi isä järjesti meille kasvimaapalstat. Kerhoneuvoja tuli opastamaan, siitä alkoi omavaraisuuteen pyrkiminen. Meillä jokaisella Sakarilla, Raijalla ja minulla oli omat palstat. Niitä tilkkuja hoidimme hyvin. Porkkanat kasvoivat pitkiksi muhevassa maassa. Kisailimme siitä, kenellä on puhtain kasvimaata. Porkkanoita söimme suoraan maas-

Anja Vesanen aloitti koulutiensä Tervun koulussa, joka oli valmistunut v. 1929 palaneen koulutalon tilalle.

ta, enimmäkseen mullat hankasimme ruohikkoon.

Uimme Laatokassa töiden lomassa. Aurinkoa ei tarvinnut paistatella, sitä saimme yllin kyllin, kun olimme kaikki päivät ulkona. Ei tullut keripukkia eikä riisitautia, olimme terveitä ja iloisia, kun olimme päässeet taas kotiin.

Koulu pommikuopan reunalla

Syksy tuli. Koulut pääsivät aloittamaan työnsä. Koulurakennus oli ollut venäläisten majoituspaikkana, joten siellä oli paljon tehtävää ennen kuin lapset saivat mennä sinne. Pihassa oli piikki-langalla aidattu alue, johon ei saanut mennä. Päädyssä oli syvä kuoppa, johon oli pudotettu pommii. Se oli niin kiinni rakennuksessa ettei sen ja rakennuksen välistä päässyt kävelemään. Kuopan toisella laidalla oli pieni puutalo, jossa asui koulun vahtimestari. Hän oli menettänyt henkensä, kun pommii sivalsi palan seinästä hänen sänkynsä takaa.

Tällaiseen kouluun tulikin ekaluokkalaiseksi. Koulura-

kennus oli kaksikerroksinen kivitalo. Äiti saatteli minut ja Sakarin kouluun ensimmäisenä päivänä, samalla hän tapasi opettajan. Tämän jälkeen kuljimme kaikki kylän lapset yhdessä, ei meitä saatteltu sen koommin. Koulumatkaa oli 1-2 kilometriä avarien peltoaukeiden läpi.

Koululaiset pukeutuivat noina pula-aikoina vaatimattomasti, mutta siististi. Äiti ompeli kaikki vaatteet. Kangas ostettiin kupongeilla, puuvillaa tai vähän fininpää vistraa. Mekot olivat hyvin istuvia, kesämekoissa usein pyöreät, eri kankaasta tehdyt kaulukset ja koristenappeja. Esiliina oli ruudullista puuvillaa, olkaimilla kauniit rimpusut. Pitkät sukat ja kengät vuodenajan mukaan joko paperi-puukengät tai sarkamonot talvella. Tallukaskurssejakin pidettiin, mutta meillä ei tainnut sellaisia jalkineita olla. Kouluvaatteet olivat erikseen, kotiin tultua ne riisuttiin ja vaihdettiin kotivaatteet päälle. Äiti kampasi hiukset niin tiukoille leteille, että ne varmasti kestivät koko päivän.

Aapisen salat avautuivat

Opettajani oli nuori ja kaunis, nimeltään Airi Sikiö. Hänen miehensä Adolf Sikiö opetti ylemmillä luokilla, siis veljeänikin. Siellä oli kolmaskin opettaja, nuori, tummahiuksinen pyöreähkö nainen.

Asetuimme koulun pihalla jonoon kaksi rinnakkain, kello soi ja siitä nousimme muutaman askeleen eteisaulaan. Haju oli taas se sama tuttu, ikkunat olivat varmaan koko syksyn auki, tuuletus oli päällä. Sakari nousi yläkertaan omaan luokkaan ja minä jäin alakertaan. Luokka oli suuri, luulen että luokassa oli 30-40 koulunsa aloittavaa.

Välitunneilla oli melskettä pihamaalla. Siellä hypättiin ruutua, viimeinen

pari uunista ulos –leikki oli parasta, sai juosta kovasti. Hyppäsimme myös lautasia. Piha oli melkein kokonaan avokalliota, vain pieniä paloja vihreää jossain. Ei kannattanut kaatua, polvet olivat usein verillä.

Ensimmäisen luokan opetus oli samaa kuin tänäänkin. Oli Aapinen ja laskuoppi. Aapistalimme ahkerasti sekä koulussa että kotona. Oli kiire oppia lukemaan sujuvasti, mutta alku oli kirjainten opettelua, sitten tavaamista, erilaista kuin nykyään. Kirja oli kauniisti kuvitettu, kukot ja kanat ja kaikki eläimet edistivät kovasti oppimista. Väreillä oli väliä. Laskemaan opittiin helmitaulun avulla, nyt en ymmärrä siitä yhtään mitään.

Nousimme seisomaan vastatessa, vastaamaan pääsi viittaamalla. Pulpetit olivat kahden istuttavia, kun siitä nousi vastaamaan, astuttiin alas lattialle. Istuin aika edessä ja seurasin läheltä opettajaa. Hän oli siististi pukeutunut kesäleninkiin, nilkkasukkiin ja remmikenkiin. Tukka oli kammattu ylös nutturalle, siniset silmät tarkkailivat meitä herkeämättä. Ja me häntä.

Kaunokirjoitusta ja DDT:tä

Kotona luin läksyt karbidilampun valossa. Sen haju on jäänyt mieleeni, päätä särki usein. Minulla oli apuvälineitä, pahvinen viivoitin ja lukutikku, että pysyn oikealla rivillä. Silmät tahtoivat hyppiä sellaisessa hämärässä. Laskemisenkin oli mukavaa, meillä oli erikseen vihkot. Kirjoihin ei saanut tulla mitään merkkejä eikä sotkuja. Ne jaettiin seuraavana syksynä tuleville oppilaille. Kirjoittaminen opetettiin taululta vihkoon, siinäkin edettiin aika vikkelaasti. Silloin opetettiin oikeaa kaunokirjoitusta. Käsialaa harjoiteltiin paljon, sanottiin, että käsiala kertoo

Vallatun alueen Karjalan lapsille tehtiin oma aapinen, joka ilmestyi 1942, kirja oli välillä kiellettykin, mutta nyt siitä on painettu näköispainos.

ihmisestä aika paljon.

Sitten tulivat käsityöt, se oli hauskaa. Ensin opeteltiin virkkaamaan. Se oli minulle leikin tekoa, osasin jo neuloakin ennen kouluun menoa. Vaikaa se oli monelle. Itkua väännettiin ja lankaa purtiin poikki, mutta harjoitus teki mestarin. Virkkasin ensimmäisen pannulappuni kotoa tuoduista erivärisistä langantähteistä. Se oli kaunis ja hieno, äiti sai sen joululahjaksi. Opettajalla oli kärsivällisyyttä meitä kohtaan, häntä ei tarvinnut pelätä.

Sattuihan siellä epämieluisiakin asioita. Lapsilla oli täitä päässä. Melkein ensi töiksi aamusella kammattiin täit pois, opettajalla oli musta soikea tarjotin ja tiheä kampa. Vuorollaan jokainen pääsi hänen käsittelynsä. Keneltä löytyi täitä, lähti tieto kotiin lapsen repussa, että on käytävä toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Täystuhoa eli DDT:tä tupsutettiin illalla ennen nukkumaanmenoa hiuksiin, huivi päähän ja hyviä unia. Se oli sitä aikaa, Täisauna oli sitten suurempi toimitus.

Pikkusiskon koulukokeilu loppui karkaamiseen

Opettaja asui saman rakennuksen toisessa päädyssä. Hän järjesti meille joskus yllätyksiä. Heillä oli pieni vauva, joka nukkui ulkona vaaleassa, matalassa vauvussaan. Näimme vaunut aina välitunnilla. Eräänä päivänä hän vei meidät kotiinsa katsomaan sitä pientä tyttöä. Saimme ottaa syliinkin. Lapsi ilahdutti varmaan meistä, hän jökelteli kuin vanhoille tutuilleen ja nauri. Saimme myös mehua ja tummaa pullaa. Minä pääsin monet kerrat häntä katsomaan ja sain jäädä koulun loputtua häntä pihalla työntämään, olin päässyt opettajan pikkupiiaksi.

Raija sisko oli minua 1 v 8 kk nuorempi. Silloin oli tapana tuoda nuorempia sisarusia kouluun kuunteluoppilaksi. Raija lähti kanssani kouluun omat eväät mukanaan. Kaikilla piti olla omat eväät. Lasi-nen maitopullo pujotettiin pieneen villasukkaan, ettei se mene rikki tai kolise repussa. Eväät syötiin oman pulpetin ääressä. Kouluun piti tuoda pieni liina, joka levitettiin pulpetille ruokailun

ajaksi. Ennen ruokailua ruoka siunattiin yhteen ääneen.

Raija osoittautui liian nuoreksi koulukokeiluun. Hän ei jaksanut olla paikoillaan ja niin opettaja siirsi hänet viereiseen luokkatilaan piirtelemään kunnes minä pääsen koulusta. Kun välitunti koitti, opettaja meni katsomaan ja kas kummaan, tyttöä ei ollut mailla halmeilla. Ikkuna oli ollut auki ja tyttö hyppäsi siitä sileälle kalliolle ja juoksi kotiin.

Opettajien viimeinen sija

Tämän opettajapariskunnan löysin myöhemmin, kun kävelin Jyväskylän Vanhalla hautausmaalla etsiäkseni tuttuja nimiä. Tovin kuljettuani osui silmäni harmaa hautakivi, jossa luki hämärästi erotuen Adolf Sikiö 7.5.1903-23.8.1976 ja alla Airi Sikiö 10.10.1915-15.7.1994. Voi kunpa olisin tuon tien-nyt, että heidän evakkomat- kansa jatkosodan jälkeen päättyi Jyväskylään. Lähdin hakemaan kotoa kameran, otin kuvan haudasta ja lähetin veljelleni Sakarille.

Koulut vaihtuivat tiheään

Aloitin toisenkin kouluvuoteni samassa koulussa, mutta se jäi kesken sotatoimien vuoksi tai ainakin siinä oli keskeytyksiä. Seuraavana kesänä lähdettiin taas kohti uusia maisemia, ensin Parikkalaan ja edelleen Pohjanmaalle Ilmajoelle, Peuralan koulun kolmannelle luokalle. Siitä vuoden kuluttua Hauholle Pälkäneen kouluun. Parikkalassa en mennyt kouluun, vaikka olimme siellä koulujen aletu- sista syksyllä. Sitä koulua olisi- si kestänyt vain muutaman viikon.

Vuonna 1948 tulimme Pieksämäelle ja pääsin oppikouluun, Pieksämäen Meriluodon yksityiseen yhteis- kouluun. Siellä oli pätevät opettajat ja tiukka kuri.

On ollut elo värikästä kuin se laulu riepumatosta. Eikä yhdestäkään opettajasta ole huonoja muistoja. Kaikki ei kuitenkaan mennyt kovin hyvin, mutta hyviä retkieväreitä on riittänyt mukavasti tänne ehtoopuolelle saakka.

Anja Vesanen

Meidän lasten AAPI-NEN ilmestyi vuonna 1935 ja oli 1940 luvulla hyvin suosittu.

Presidentti Lauri Kristian Relanderista elämänkerta ”Raskailta tuntuivat askeleet”

Suomen toisen tasavallan presidentti Lauri Kristian Relanderin elämästä on kirjoitettu elämänkerta. Se julkaistiin hänen 130-vuotissyntymäpäivänsä kunniaksi Helsingin Yliopistossa 20.5.2013 järjestetyssä seminaarissa.

Kirjan: Raskailta tuntuivat askeleet - kirjoittaja on dosentti Erkki Vasara Helsingin yliopistosta. Seminaariin osallistui yli 100 henkilöä paitsi historian myös elinkeinoelämän eri osa-alueilta. Myös sukua oli paikalla. Seminaarin avasi HY:n poliittisen historian professori Seppo Hentilä, joka myös toimi seminaarin puheenjohtajana.

Ensimmäisen Lauri Kristian Relanderin elämää valaiseen esityksen presidentiksi johtaneisiin tapahtumiin avasi kirjoittaja dosentti Erkki Vasara.

Kurkijokelaisena historian harrastajana mukana istuneena huomasi, että syntymäkantaa ei mainittu.

Lauri Relanderin nuoruuden kehitystä alkiolaiseen ajatteluun dosentti Vasara toi esille varsin laaja-alaisesti ja totesi, että Relander kuului maalaisliiton johtaviin henkilöihin Kyösti Kallion ja Juho Emil Sunilan kanssa. Sunila oli kohonnut maataloushallituksen ylijohtajaksi 1923.

Relander oli väitellyt filosofin tohtoriksi jo 31-vuotiaana ja ehtinyt toimia 1919 Suomen eduskunnan puheenjohtajana silloin kun Svinhufvud toimi valtionhoitajana ennen Mannerheimiä.

Maalaisliiton rajun valtataistelun temmellyksessä Länsi-Suomen miehet pyrkivät syrjäyttämään - valtapeliä siis - ”Karjalan pojan” muka huonosti harkitsevana ja helposti asioihin innostuvana.

Kun 1925 Maalaisliitto lähti presidentin vaaliin ilman omaa ehdokasta, luottaen, että Ståhlberg jatkaisi tehtävissään kieltäytymisestäään huolimatta, oli kolme päivää ennen vaalia

puolueessa pidettävä äänestys. Siinä Kallion pettymykseksi Relander voitti selvästi ja oli siten vaalissa 16.2.1925 selvä Maalaisliiton ehdokas. Kun kokoomus, ”vanhasuomalaiset”, ei missään nimessä halunnut Rytinä tehtävään, kääntyivät presidentin valitsijamiesten äänestyksessä Maalaisliiton, Kokoomuksen ja Ruotsalaisen kansanpuolueen äänet Relanderin hyväksi, lisäksi aika selkeästi.

Näin Kurkijoen pojasta oli tullut Suomen II Tasavallan presidentti.

Relanderia ei arvotettu Helsingin Sanomissa

Relanderin kauden toimintaa kuvaili Helsingin Sanomien emeritustoimittaja Unto Hä-

mäläinen lehtensä näkökulmasta.

Hesän uutisointi Relanderin toimista koko hänen kuuden vuoden toimikautensa aikana ei näknyt mitään posi-

tiivista. Asia, johon Hämäläinen ei pystynyt vastaamaan.

Erkon suku vastaan karjalainen Relander ei yksinkertaisesti löytänyt mitään muuta positiivista kuin kuolinkirjoitus helmikuussa 1942 Relanderin kuoleman jälkeen. Miksi näin, siihen ei Unto Hämäläinenkään pystynyt antamaan vastausta. Kehotin häntä tutkimaan Hesän historiaa ja selvittämään

tämänkin mielenkiintoisen vihasuhteen.

Martti Häikiön, Suomen III presidentin Pehr Evind Svinhufvudin elämäkerran kirjoittajan, puheenvuorossa tulivat voimallisesti esille vallan käsitteet. Valtapolitiikkaa on aina harjoitettu ja jo 1920-luvulla puolueen ideologin Santeri Alkion luoman puolueen johdossa tällainen, paikoin aika rajukin valtapolitiikka tuli esiin. Dosentti Vasaran ääntä kuunnellessa ei voinut välttyä ajatukselta, että miten korkeilla aatteen portailla isänmaan puolustaja Kyösti Kallio todellisuudessa oli. Arvo minun silmissäni laski rojahdusmaisesti seminaarissa.

Paljon lisätietoa presidentin elämästä

Seminaarissa tehtiin lukuisia mielenkiintoisia kysymyksiä, mm Relanderin aikaisesta ulkoministeri Procopésta, puolustusvoimain komentajasta Aarne Sihvosta, Relanderin painostettua edellisen komentajan, kenraali Vikamaan, eroamaan tehtävistään tai vaikkapa hautapaadessa mainitusta uskollisesta palvelijasta, jonka kirjoittaja pystyi oikopäättämään nimeämään perhettä 50 vuotta palvelleeksi henkilöksi.

Tulipa seminaarissa esille, että Relanderin puoliso Signe oli ruotsinkielinen ja kovin haluton maan ensimmäiseksi naiseksi.

Seminaari oli anniltaan erinomainen. Henkilökohdaisesti halusin olla mukana, sillä isäni, joka oli vain muutamia vuosi nuorempi kuin Lauri Kristian, oli aikanaan perustamassa Maalaisliiton Kurkijoen osastoa ja siten luomassa elämän perusteita myös Lauri Kristianille, josta isäni totesi, että hän oli oppinut ja järkevä mies ja tasavallan presidentiksi aivan oikea henkilö siinä ajassa.

Pertti Hartikka

Dosentti Vasara esitelmöi Lauri Kristian Relanderin elämästä syksyllä 2011 Helsingissä.

Vasara, Erkki

Raskailta tuntuivat askeleet

Valtataistelujen keskellä nuorena tasavallassa

Lauri Kristian Relander (1883–1942) oli aikansa poliittinen komeetta: alle kolmikymppisenä kansanedustajaksi, sitten Viipurin läänin maaherraksi ja 41-vuotiaana Suomen presidentiksi vuonna 1925.

Sympaattinen ”Reissu-Lasse” oli kansan rakastama ja ulkomaiden arvostama, mutta ajettiin kotimaan politiikassa paitsioon. Oman puolueen, maalaisliiton, vastustus oli ankarinta, ja vallasta taisteli myös äärioikeistolainen lapuanliike. Signe-vaimon ruotsinkielinen suku taas vieroksui miehen tasapuolista

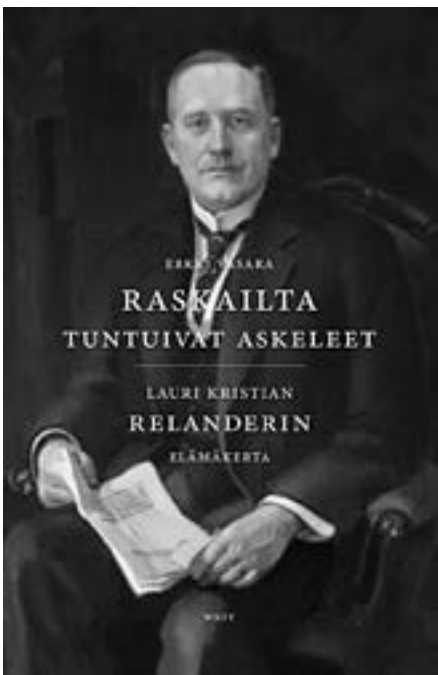
kielipolitiikkaa.

Presidenttikautensa jälkeen Relander vetäytyi sekä politiikasta että julkisuudesta.

Mukaansatempaavassa elämäkerrassa valottuvat päähenkilön uran ja yksityiselämän rinnalla myös Suomen tasavallan varhaisvuodet.

VTT Erkki Vasara on Helsingin yliopiston poliittisen historian dosentti, joka on aiemmin tutkinut mm. suojeluskuntia ja työväenliikettä.

WSOY

Kuva avaa historiaa

Sakari Karsila lähetti lisätietoja kuvaan, joka julkaistiin viime lehdessä. Kuva on paitsi perhekuva niin se liittyy oleellisesti myös kohtalon hetkiin entisen Kurkijoen kunnan osalta. Vieras valta oli ukaasillaan pakottanut lakkauttamaan karjalaiset alueeseensa liittämänsä kunnat. Ilmajoen pappi oli tämän oivaltanut ja halusi muiston auttamistaan evakoista. Tätä tapahtumaa seurasi Kurkijoen kunnan omaisuuden myynti, toiminnan hiipuminen ja siirtyminen vaihteittain Loimaalle ja sen ympäristökuntiin.

Kuva on todennäköisesti vuodelta 1946. Ilmajoen kappalainen, rovasti Armo von Essen on kutsunut silloiset vuokralaiset, evakot ja oman perheensä kuvaan ehkä ennakkoiden, että evakot saattavat pikapuolin hävitä pappilan

pihapiiristä.

Kuvauspaikka on Ilmajoen kappalaisen pappilan pihalla, taustana pappilan puisto ja autotallin avoin oviaukko. Evakkoina oli kaksi perhetä: Nestor Karsilan perhe ja räisäläläis-perhe, jonka nimeä en muista. Kurkijoen kunnan edustajat olivat tulleen inventoimaan pappilaan vanhaan navettaan sijoitettuja Kurkijoen kunnan Tervun tilan karjaa ja hevosia sekä maatalouskoneita ja muuta irtaimistoa tulevaa huutokauppaa varten. Kurkijoen kunnan toimintahan oli lopetettava. Valvontakomissio määräsi, että Neuvostoliitolle luovutettujen suomalauskuntien toiminta oli lakkautettava. Kurkijokelaisten lopulliseksi sijoitusseuduksi tuli Loimaa ympäristökuntineen.

Kurkijoen kuntaa edustivat virkailijat: Kunnan hoi-

tokunnan pj. Jaakko Hämäläinen, kunnankirjuri Jaakko Pantzar, Kiiski ja toimistopulainen Sylvi Hämäläinen.

Kuvan henkilöt: Aikuiset vas. Ilmajoen kappalainen, rovasti Armo von Essen, ruustinna von Essen, Katarii-

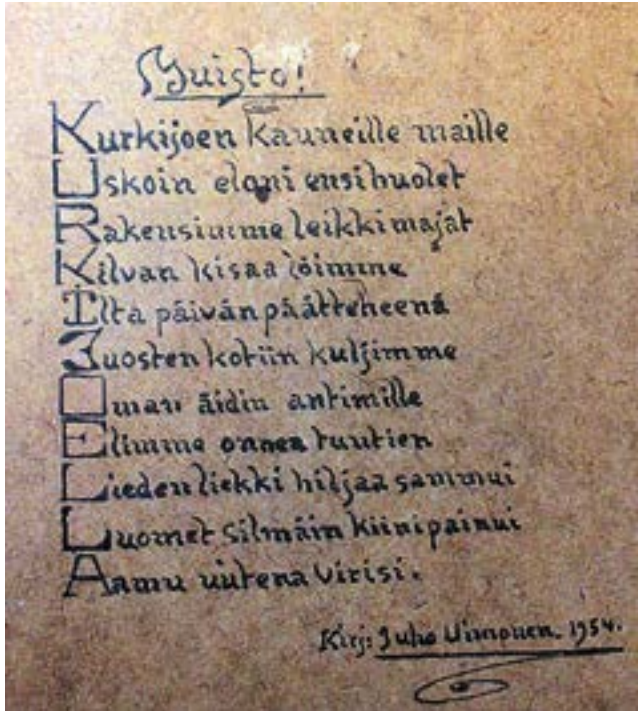
na von Essen, tunnistamaton, Sylvi Karsila, tunnistamaton, Jaakko Hämäläinen, tunnistamaton, tunnistamaton,

Jaakko Panssar, Kiiski. Lapset vas. tunnistamaton, Elisabet von Essen, Raija Karsila, Jaakko Karsila, Anja Karsila

Kurkijoen kirkko viehätti

Kurkijoki taiteilijan silmin –sarjassamme Kurkijoen kirkko on ollut ehdottomasti eniten taiteilijoita viehättänyt kohde. Kukapa moista ihmetteli, olihan kirkko ylväs ja kaunis maamerkki.

Nyt saatte ihailla useiden taiteilijoiden näkemyksiä Kurkijoen kauniista kirkosta. Joukosta löytyy ammattilaisia ja harrastelijataiteilijoita. Tämä laaja kuvakooste kirkosta ei suinkaan tarkoita sitä, että sarja päättyy, vaan maalauksien kuvia otetaan edelleenkin vastaan.

Juho Uimonen on tunnettu paremmin runoistaan, joissa hän on kuvaillut Karjalaa ja pohtinut elämän mysteerejä. Hän oli kuitenkin monilahjakas, paljon pürroksia löytyy hänen omakuvittamistaan runokirjoista. Öljymaalaukset on tehty vuonna 1954, kuitulevyllä tehdyn maalauksen koko on 35 x 49 cm. Maalaus on lahjoitettu Kurkijoki-museolle 1980-luvulla.

Pürroksen tekoajankohta ei ole tiedossa, mutta se löytyy hänen v. 1984 julkaistun runokirjan takakannesta. Runokirja julkaistiin hänen 75-vuotispäivänsä johdosta ja sieltä löytyy runo

Kurkijoki taiteilijan silmin –palsta julkaisee taiteilijoiden teoksia Kurkijoesta.

Löytyykö kodistasi tai tiedätkö, mistä löytyy teoksia? Kuvaa teos ja kerro taiteilijasta, jos tiedät hänestä jotakin tai anna vinkki!

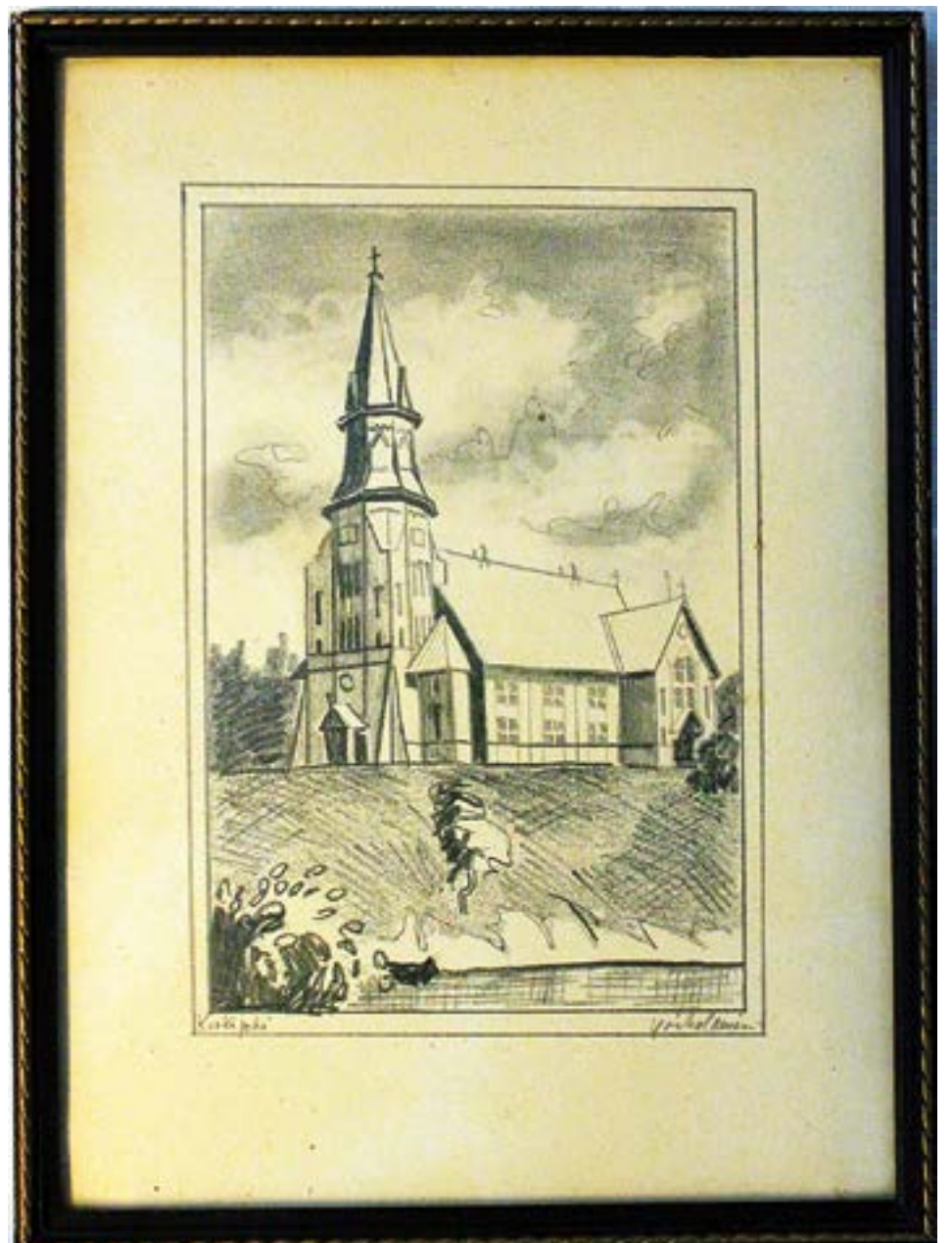
Kevät

Kevät tuulosten leikki jo alkanut on,
herää Pohjolan väki kutsuhun sen.
Tämä kaipuu aina meille uutena palaa,
sen mahti on aina meille voittamaton.
Jos kansamme kaikessa luoduksi saisi,
saman yhteisen toivon ja hengen.
Ei huolet sen povessa tuskaa toisi,
ei väijyisi täällä pahuudenhenget.
Kevät luoksemme saapunut on,
käy luontomme iloiten karkelohon.
Kuuluu kumua koskien pauhun,
jo kuultu on kiurujen laulu.
Taas välkkyvi järvien siintävät seljät,
jo pääskysset taivaalla kilvan liittää.
Täällä kähköset metsissä helskyen kukkuu,
tänne kevät taas saapunut jälleen on.

Juho Uimonen

Veikko Siiran kankaalle v. 2007 maalaukseen

Lyijykynäpürros on Voikolaisen tekemä, ajankohta ei ole tiedossa. 20 x 28 cm: kokoinen pürro on lahjoitettu Kurkijoki-museolle 1980-luvulla.

Paula j...
tun tun...
Paula k...
Teokse...
lokaku...
siitä ei

i taiteilijoita

Kurkijoki taiteilijan silmin

lattu iso taulu kooltaan 65 x 45 cm löytyy Kurkijokelaisen toimituksesta.

R. Juvonen on maalannut v. 1976 kankaalle tämän 30 x 60 cm kokoisen öljymaalauksen. Maalaus on lahjoitettu 1980-luvulla Kurkijoki-museolle.

ia Lauri Koho Lappeenrannasta lähettivät kankaalle öljyvärein maalatun taiteilijan maalauksen. Maalauksen koko on 50 x 40 cm. Koho olettaa, että maalaus on ostettu aktikvariaatista useita vuosia sitten. n takaa löytyy venäjäksi kirjoitettu teksti: Ystävälleni Sepolle muistoksi ussa 1991 Bakushev. Onko Bakushev itse tehnyt teoksen vai joku muu, ole tietoa.

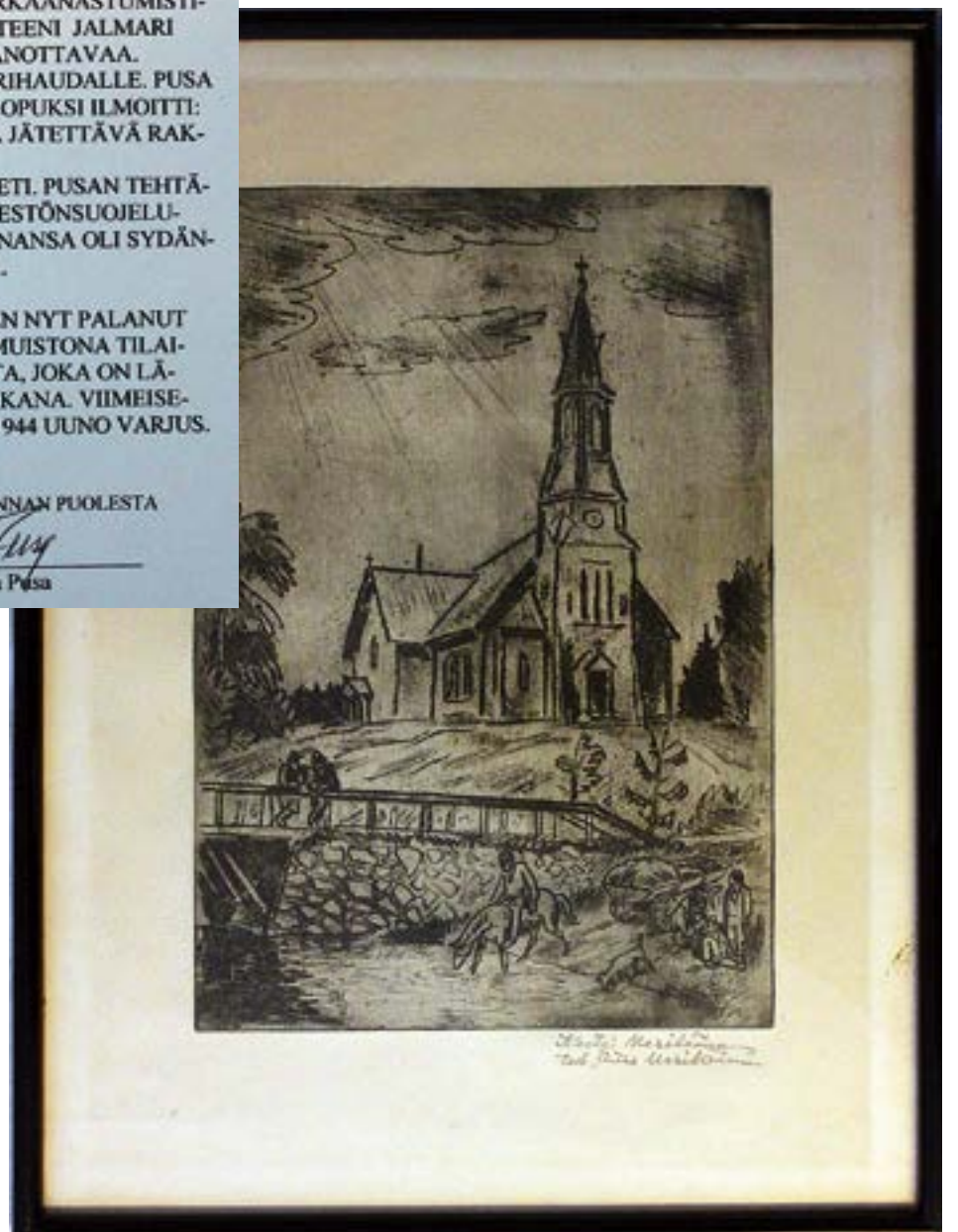
LOIMAAN SEUDUN KARJALA-SEURA r.y.

SUNNUNTAINA, SYYSKUUN 3 PÄIVÄNÄ 1944
PIISPA ILMARI SALOMIES ILMOITTI KIRKKO-
HERRA ARVI KUJALAN VIRKAANASTUMISTI-
LAISUUDESSA, ETTÄ KAPTEENI JALMARI
PUSALLA ON TÄRKEÄÄ SANOTTAVAA.
KOKOONNUT AAN SANKARIHAUDALLE. PUSA
PITI YLEVÄN PUHEEN JA LOPUKSI ILMOITTI:
TAAS ON LÄHDETTÄVÄ JA JÄTETTÄVÄ RAK-
KAAT SYNNYINSEUDUT.
VANHUKSET JA LAPSET HETI. PUSAN TEHTÄ-
VÄ KURKIOELLA OLI VÄESTÖNSUOJELU-
PÄÄLLIKKÖ JA HÄNEN SANANSA OLI SYDÄN-
TÄSÄRKEVÄ TAPAHTUMA.

OLKOON TÄMÄ KURKIOEN NYT PALANUT
KIRKKO JÄLKIPOLVILLE MUISTONA TILAI-
SUUDESTA, KOTISEUDUSTA, JOKA ON LÄ-
HELLÄ, MUTTA SILTI KAUKANA. VIIMEISE-
NÄ KIRKON OVEN SULKI 1944 UUNO VARJUS.

PUSAN PERIKUNNAN PUOLESTA
Pekka Pusa
Pekka Pusa

Taiteilija Kosti Meriläisen teoksen takaa löytyy lahjoitusteksti. Taiteilija Meriläinen esiteltiin tarkemmin Kurkijokelainen 23-2012. Taulun tekoajankohta ei ole tiedossa, mutta se on kehystetty P.G. Malmqvistin liikkeessä Helsingissä 11.11.1952. Taulu on Kurkijoki-museon kokoelmassa.

Vilvaisten koululaiset kokoontuivat

Loimaan Vilvaisten koulua käyneet kokoontuivat Niinijoen koululle muistelemaan kouluaikojaan. Vilvaisten koulu lopetti toimintansa vuonna 1968, kertoo kurkijokelaisjuurinen Paavo Inkinen. Hän naureskelikin, että kävi Vilvaisten koulua yli 40 vuotta, ensin koululaisena ja sitten yli 30 vuotta entisen koulun omistajana ostettuaan sen koulutoiminnan päättymisen jälkeen.

Vilvaisten koulu valmis-

tui 1952 ja toimitti koulun tehtävää vain 16 vuotta. Siinä aikana moni Kurkijoella syntynyt tai toisen polven kurkijokelainen aloitti tai jatkoi opintietään siellä.

Sinnikkyys ja määrätietoisuus palkitaan

Martti Sahla muistelee aloittaneensa koulutiensä Kurjen tuvassa ennen kuin koulu valmistui loppuvuon-

na 1952. Koulumatkaa kertyi 5-6 kilometriä Artturi Kurjen taloon syyskauden 1948 ja sitten kodin valmistuttua 2,5 km uuteen kouluun.

– Joskus oli eväsmaitokin piimänä, kun pääsin matkan rakennusmiesten karrin kyydissä kuoppaistietä pitkin. Ruokahuolto helpottui, kun emännät naapurista keittivät makaronivelliä ja muita keittoja ja toivat niitä koululle pol-

Kurkijoella syntyneitä entisiä Vilvaisten koulun oppilaita oli paikalla viisi, vas. Raimo Savolainen. Raija Hämäläinen (os. Savolainen), Viljo Savolainen, Martti Sahla ja Paavo Inkinen.

Kurkijokelaisjuurisista oli puolet kokoontuneesta muisteluporukasta. yläriivi vas. Raimo Savolainen, Viljo Savolainen, Ari Savolainen, Reijo Savolainen, Paavo Inkinen, Pekka Rantanen, Kari Hongell ja Ritva Männistö (os. Inkinen), alarivi vas. Raija Hämäläinen (os. Savolainen), Kaija Savolainen, Lea Lahtinen (os. Parikka) ja Martti Sahla.

kupyörällä.

Miten karjalaispoika sopeutui kouluun?

– Hyvin, meitä oli paljon. Leikittiin piilosta ja pelattiin pesäpalloa ja lentopalloa kaikki yhdessä, kertoo sekä ala- että yläkoulun Vilvaisissa suorittanut Sahla.

Parasta koulumuistoa kysyttäessä, vastaus tulee heti: ”Kun sain päästötodistuksen”, sitten mies vakavointuu ja muistelee opettajan sanoja todistuksenjakotilaisuudessa: ”Tehkää mitä vaan, mutta sinnikkyys ja määrätietoisuus palkitaan”, näin evästi opettaja Aino Ryhänen koulunsa lopettavina.

– Ammattihaaveita minulla ei ollut, mutta tie johti rautateille VR:n palveluk-

seen Loimaan maamieskoulun jälkeen, Martti Sahla kertoo elämäntarinastaan.

Inkeriläispoika Vilvaisten koulussa

Keijo Korkka piti juhlapuheen, jossa muisteli tyttöjen olleen parempia opiskelijoita kuin poikien.

Pojat mietiskelivät keväisin mieluummin variksenpesien hajottamista kuin kouluasioita.

Korkka muisteli myös ainoaa arestiaan, jonka sai kun poikien kanssa meni laulamaan tyttöjen luokan ikkunan alle Kuubalaista serenadia. ”Me tulimme kapakasta kai hiukkasen horkkujen...mä muistan sun kuu-

man povesi...” – Silloin tuli opettaja ja komensi: ”Keijo heti tänne!” Jouduin istumaan tyttöjen käsityötunnille ja neulomaan sukkaa. Kostomiehellä neuloin niin tiukkaa kuin pystyin.

Korkan suku on kotoisin Inkeristä ja niitä harvoja, joita ei palautettu takaisin sodan jälkeen. Keijo Korkka toimii Inkerinliiton kunnia-puheenjohtajana. Hänen siskonsa Elma Talvitie lausui tilaisuudessa runon.

Vilvaisten koululaiset ovat kokoontuneet viiden vuoden välein, edellisessä kokoontumisessa oli paikalla 63 henkilöä, nyt kylvöajan epäiltiin verottaneen kävijät vain reiluun 20:een.

HS

Martti Sahlan muisteluksia Vilvaisten kouluajoilta 1948-1956

• Opettaja Aino Ryhäsen aikaan perjantain viimeinen tunti oli luokkien yhteinen tunti, jossa kaikki esittivät ohjelmaa. Kun ope sanoi, että nyt on Martin vuoro, niin sainoin ettei minulla ollut mitään esitettävää. En iljennyt mennä luokan eteen, koska olin edellisellä välitunnilla piilosta leikkiessäni pudonnut puusta ja housuni olivat menneet edestä rikki. Toiset tiesivät sen ja nauroivat.

• Säästöpankin naiset Hirvikoskelta kävivät näyttämässä rainakuvia ja kehottivat

säästämään rahaa pankkiin. He jakoivat myös kiitokuvia. Seuraavalla uskonnon tunnilla katselin niitä ja laitoin pulpetin rakoon pystyyn. Opettaja Ryhänen oli jotenkin ottanut minut ”hampaisiinsa” ja kysyi minulta: ”Mitä se Martti leikkii siellä?” Hän lupasi tuoda minulle seuraavaksi tunniksi poikansa Matin helistimen. En muista toiko hän lenuja minulle.

• Kerran taas uskontotunnilla katselin tavallista pitempään ulos ikkunasta ja ope huomasi sen: ”Mitäs

mielenkiintoista Martti näkee siellä ulkona?” Kun hän itsekin katsoi, oli nolo paikka, siellä oli koirat nalkissa.

• Inkisen Paavo kerran uskontoläksyä kertoessaan vai oliko se lukiessaan sanoi kun Jeesus ja Mooseksen välissä oli kiulu, niin Paavo sanoi, että välilläme on kiulu.

• Keittäjänä oli 50-luvulla Irene Keskinen. Hän teki niin hyvää ruokaa, että vieläkin muistan hänen laittamansa lihapullat, en ole sellaisia vielä mistään muualta saanut.

KURKIJOKI t-paidat

NYT MYÖS MUSTANA!

Tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7,
32200 LOIMAA
puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi,
kurkijokelainen1@gmail.com

15€

Koot: S-XXL

Amerikan asioita vanhoista lehdistä

Lajittelin vanhoja lehtiä ja niiden joukossa oli mm. Amerikassa ilmestynyt Raivaaja-lehti alkuvuodesta 2003. Sen yhdellä sivulla on aina lyhyitä muistokirjoituksia. Huomasin niiden joukossa tekstin Tynne M. Mäkelästä, joka oli syntynyt Kurkijoella:

ASHBY, MA - Tynne M. (Salmi) Mäkelä, 84, 128 Deer Bay Road, kuoli tammi-kuun 19, 2003 Northbridge hoitokodissa pitkän sairauden murtamana. Hän

oli 1979 kuolleen Taisto W. Mäkelän leski.

Hän oli syntynyt syyskuun 13, 1918 Kurkijoella Suomessa. Hän oli asunut monia vuosia Bronxissa New Yorkissa ennen kuin muutti Ashbyyn 1972.

New York Cityssä Mäkelä oli työskennellyt konttoripäällikkönä useissa firmoissa. Eläkkeelle hän jäi 1980 kirjanpitiäjän toimesta Patari Oil Companyssa Fitchburgissa.

Kaipaamaan jäi kaksi

poikaa, Raymond Mäkelä, Ashby ja Roger J. Mäkelä, Manchester, NH; tytär Ann A. Mäkelä, North Brattleboro, VT; ja kaksi lapsenlasta. Kaitlyn ja Karyn Mäkelä, kumpikin Manchester.

Poika Robert Mäkelä kuoli maalisk. 14, 2001.

Sawyer-Miller-Masciarelli Funeral Homes, 129 Elm St., Fitchburg, huolehti hiljaisuudessa tapahtuneesta hautaamisesta.

Kukkin asemasta vainaja voi muistaa lahjoituksel-

la: American Heart Association, 20 Speen St., Framingham, MA 01701-4688.

Lähempi tarkastelu osoitti, että hän oli syntynyt Kurkijoen Otsanlahdessa. Tynne muutti lapsena Amerikkaan. Myös maininta hänen työpaikastaan Patari Oil Company houkutti tutkimaan lisää.

Tuo Patari oli selkeästi luumäkeläinen ja säkkijärveläinen sukunimi, kun sen muuttaa muotoon Pätäri.

Selvisikin, että yhtiön omistajaosakas oli Säkkijärven Ylijärveltä Amerikkaan lähtenyt ja siellä omaisuuden luonut Anton Pätäri. Patari Oil Companylla, sen omistajilla ja omistajaperheen jäsenillä on oma uskomaton tarinansa aina tähän päivään saakka.

Hakiessani lisätietoja Anton Pätäristä, niin ikään Raivaaja-lehdestä, päädyin uudelleen tähän Tynne M. Mäkelän perheeseen. Heinäkuussa 1967 samaisella

muistokirjoituspalstalla muisteltiin hänen anoppi-
aan Alina Mäkelää (o.s. Kurkela) synt. Virolahdella. Ilmeni, että hänen poikansa Taisto oli Tynnen puoliso.

Karjalainen tarina ei päätty tähän. Nimittäin Taiston isä ja Alinan puoliso oli Säkkijärven Laihajärvellä syntynyt Mikko Mäkelä, joka muutti 1899 Virolahdelle. Mikko Mäkelä lähti Amerikkaan 1905.

P.P.

Murumaito, miun maun mukkaa

Miettiessäni joskus mitähän tänään syötäisiin nousee mieleen monia ruokia mitä meil’ sillo ennevanhaa syötii, ja jotka nyt ovat jääneet pois ruokalistalta.

Maalla asuessa oli perheessämme ruokatarvikkeiden suhteen omavaraisuus taattu, olihan saatavilla perunoita, juureksia, vihanneksia, marjoja, sienia, maitoa, munia, lihaa sekä jauhoja ja ryynejä. Joka viikko leivottiin kotitekoiset piiraat, pullat, hiivaleivät sekä ruisleivät.

Joskus saattoi ruisleipä päästä vähän kuivanlaiseksi mutta toki sekin hyödynnettiin ja silloin tehtiin murumaitoa.

Se olikin herkkua silloin, ja on toki vieläkin, nyt kuitenkin pikkusen päivitettyinä.

Keskusteluissa kävi ilmi että myös Kurkijoella on ainakin joissakin perheissä murumaito ollut tuttua.

En muista sen kuitenkaan koskaan pääruokana olleen, mutta ilta- tai välipalana sitä popsittiin hyvällä ruokahallulla.

Murumaitoa varten pilkottiin ruisleivästä iso kulpallinen suuhun sopivan kokoisia leivänpalasia, sitten erillisenä kiehautettiin maito johon ripaus suolaa ja tietysti karjalaisittain

Murumaidon voi maustaa vaikka suppilovahveroilla.

melkone murikka voita.

Ja eiko syömään...., jokainen otti lautaselleen leivänpalasia ja siihen päälle kauhallinen kuumaa maitoa. Se maistui sekä lapsille että aikuisille.

Tänä päivänä myös meidän perheessä syyvää leivät loppuu vaik’ vähä kuivempaanakin. Silloin teen sienikeiton suppilovahveroista.

Myös sienikeitto lautaselle sopivat kuivahtaneet leipämurut mukavasti.

Tähän miun sienikeittoon tarvitaan.

Kuivatuita suppilovahveroita (n.2dl) jotka murskaan pieniksi ja turvotan vedessä, reilusti sipulia (2), ne paistetaan kattilassa jossa vähän öljyä.

Lisätään pari ruokalusikallista vehnäjauhoja. Sen jälkeen lisätään 4dl vettä ja 4dl maitoa, mausteeksi kasvisliemi-kuutio, yrttisuolaa ja pik-

kusen rakunaa.

Lisätään vielä reilu ½ rasiaallista esim. olympiasulatejuustoa ja lopuksi 1dl ruokakermaa. Kiehautetaan ja tarkistetaan mausteet oman suun mukasiksi.

Toivottavasti maistuu siuleki....

Raija Laaksonen

Voi mahoto mite hyvää!

Tul sisäne pakko ruveta kirjottamaa. Pääskyst on tännää tulleet, tai ainaki näin ensimmäisen kerran. Mie näät tarkkailen lintuloita, millo hyö tulloot ja millo lähtööt. Mut se ei olt syssäys tähä tekstii, vaa TI-MO. Tää uus peruna näät. Maksoha se lähiruoka yks potatti euron kappale, mut voi mahoto mite ol hyvää tuoreen kurkun, voin, tillin, ite kasvatetun persiljan, basilikan ja lähitomatin kans.

Oalha miul kyl Kiv` kylän nakkiloitaki. Nam, nam. Ainuut nakit mitkä maisuttu hyvält. Ei oo sotketu siip`karjan nahkoi eikä muutakaa sotkuu. Nää on niitä elämän suurii nautintoita. Mie ko tykkään hyväst ruuast ja se kyl näkkyypäältpäiki.

Tää ol nyt miu ”Feisbuukki” sivu. Muute mie en siel kyl kirjuta enkä ees käy.

Kyl suomalaisiin pies kannattaa oman maan ruokatuotantoo, tääl on kuiteki aika puhasta viel. Olis se iha kamala asia, jos meil ei ois ommaa ruokaa saatavis.

Vai mitäs työ meinaatata??? Tul piettyy pien palopuhe ruuast.

Anja

Taas tulloot kesäjuhlat, nyt Poris tänä vuon. Mie käin jo tutustumas ennakkoo. Nais-toimikunnal on ain kokkous ja tehhää piiraita ym. leivonnaisii ja myyvvää toril sekä mainostettaa tulevaa juhlaa. Toivottavasti siel tulloo tuttuloita vastaa.

Kerro perheen ja suvun tapahtumat Kurkijokelaisessa ilmaiseksi

Julkaisemme jokaisessa lehdessä onnitteluja, perhetapahtumia (häät, ristiäiset, valmistuneet yms.). Kuolinilmoitukset ovat maksullisia, mutta muistokirjoitukset julkaisemme maksutta.

Kurkijokisia juttuja

Perheemme Salpausselän kisoissa vuonna 1948

Siitä siis tuli kokonaista 65 vuotta täyteen kun lapsuuden perheemme oli mukana vuoden 1948 Salpausselän kisoissa! Isäni toki ei ollut näissä kisoissa ensi kertaa. Paitsi metsä- ja kalamies hän oli myös urheilumies henkeen ja vereen. Eikä hän ollut pelkkä penkkiurheilija, vaan myös menestynyt aktiiviurheilija. Uransa kruununa hänellä oli Laatokan suojeluskuntapiirin kolminkertainen ampumahiihtomestaruus ja meillä kaikilla hänen pojillaan on vähintään puolitusinaa hopeisia kahvilusikoita päivääärineen palkintoina lukuisista pistooli- ja kiväärilajien ampumakilpailuista suojeluskunnassa.

Salpausselälle palatakse- ni isäni ja Kovasen Pentti, serkkupoikani, olivat kymmenen vuotta aiemmin eli vuonna 1938 kisoissa mukana. Silloin kisat olivat peräti hiihdon maailmanmestaruuskilpailut, jotka

ennen Helsingin v.1952 Olympiakisoja olivat maamme siihen asti suurin urheilutapahtuma.

Perheemme kannalta näitä kisoja verrattomasti tärkeämpää oli, että äitini hiihdon mm-kisojen aikaan Viipurin uudella synnytyslaitoksella pyöräytti maailmaan Yrjö-veljeni Kalevalan päivänä 28.2.1938!

Niin silloin 65 vuotta sitten Salpausselällä oli purevan kylmä pakkassää ja vielä pakkasta tehostavan tuulista, minkä ehkä voi vieläkin aistia oheisesta perhekuvastamme sinä päivänä. Lämpimät talvivaatteet Evi-äitimme on meille jostain loihdittu. Kaupoistahan ei siihen aikaan lastenvaatteita saanut. Meillä esim ”ompelstäti” kävi vaatteet neulomassa kankaista, jotka jostain saatiin haalittua.

Tulimme kotoa Riihimäeltä junalla suoraan Salpausselän seisakkeelle,

joka silloin oli olemassa. Oli sunnuntaipäivä ja lajeina olivat aamupäivällä 50 km:n hiihto, yhdistetyn mäenlasku ja erikoismäenlasku isosta mäestä.

Arvo Viitanen ja Kurkijoen poika Veikko Hakulinen kamppailivat tasaväkisesti viidenkymppin voitosta. Taisi olla niin, että Haku-Veikko vei voiton! Yhdistetyssä niinä vuosina Heikki Hasu oli lyömätön. Hän voitti Selän kisat kolmena vuonna peräkkäin, mihin kukaan muu ei vielä ole pystynyt! Hänhän toi pian myös kultaa St Moritzin talviolympialaisissa.

Mäessä ison mäen ennätys oli n. 75metriä. Nythän se on noin 50 metriä parempi! Leo Laakso oli niihin aikoihin mäenlaskumme ykkösmies ja hän voitti kisat tyylillä, jolla enää ei tippuisi paljon tyylipeiteitä! Muistan, että ruuaksi saimme kisakeittiön tekemää hernesoppaa ja paksua

Salpausselän kisoissa v. 1948 puri pakkanen, mutta se ei kisatunnelmaa haitannut. Kisoihin matkalla vas. Paavo, Evi, Martti, Yrjö ja Matti Vepsä.

näkkileipää ilman voita tietenkin. Sehän oli vielä tiukasti kortilla! Mitään nakikioskeja ei siihen aikaan tunnettu, ehkä niitäkin kor-

tilla sai lihakaupasta!

Isä ja äiti ovat jo kauan sitten poismenneet, mutta monet Selän kisojen tasoiset perhemuistot säilyvät

mielessä niin kauan kun elinpäiviä riittää.

*Paavo S. Vepsä
Juuret Kurkijoella*

Mykrät omalla maalla

Hiitolan pitäjäseura järjesti kotiseutumatkan Hiitolaan ja Kurkijolle 9.-12.5.2013. Mykrän sukuseuran piiristä matkalle osallistui 15 retkeläistä: Janne Mykrä, Timo Mykrä, Jorma Mykrä jälkeläisneen ja sisarineen (Hanna, Laura, Mikko, Soile Pietilä), Teuvo Mykrä puolisoineen, Heinosten ryhmä Elvin johdolla (Arja ja Veikko Randell, Marja Tanninen) sekä ryösäläiset Pasasen Raijan ja Anteron kokenossa (Hilkka Ryösa, Raili Kallinen). Lisänä oli muita hiitolaisia, kurkijokelaisia ja heidän ystäviään. Kaikkiaan matkalla oli 35 osallistujaa. Hiitolan Pitäjäseura oli matkan järjestäjänä ja Keskimatkat matkatoimistona. Vetäjänä oli kokenut ja pesunkestävä hiitolainen Raija Laaksonen ja kuskina Venäjän tiet monesti kolunnut Petteri Keskinen.

Mukana oli ilahduttavasti ensikertalaisia. Jorma oli saanut jälkikasvunsa liikkeelle ja Teuvo oli tullut etsimään perheensä kotipaikkaa.

Vaijan kauppareitillä

Matkan ensimmäinen kohokohta oli junakyyti Viipurista Hiitolaan. Minulle matka oli erityisen tärkeä, koska sain kulkea vaijani kauppareitin Viipurin ja Antrean Hannilan välillä, jota hän usein kolusi. Matka alkoi hitaasti nytkytellen. Uutta kiskotusta asennettiin heti Viipurista eteenpäin. Joihinkin kohtiin oli jopa vedetty tuplaraiteet ja sähköt. Ihmettelimme ja mietimme mihin tarkoitukseen tällainen satsaus tarvitaan. Radan tekeminen on suururakka ja maksaa paljon. Asemapaikoille oli tehty uusia laitureita, vaikka asutusta ei näkynyt. Tasoristeysten kohdalle oli rakennettu kaksikerroksiset vartiokopit. Ensimmäinen asema oli Tammisuo, mutta rakennusta ei näkynyt. Talin ja Repolan jälkeen saavuimme Karisalmeen, jossa on vielä vanha suomalainen asemarakennus. Sitten siirryimme Viipurin maalaiskunnasta Antrean puolelle ja Kavantsaareen. Suomalaisten rakentama asema oli suuri ja komea. Isäni puhui paljon Kavantsaaren kartanosta ja sen merkityksestä alueelle, ehkä asemankin piti olla samaa luokkaa.

Ja sitten oli vuorossa Hannila. Tunnistin tutut talot ja mäet radanvierustalla ja pölyinen maantie kiemurteli Seitsolasta kohti asemaa. Muutama matkustaja jäi Hannilaan, mutta muuten kylällä ei näkynyt liikettä. Vuoden aikana Mykrän ylikäytävälle oli ilmestynyt sininen vartiokoppi. Mitähän

Hannilan asemalla jäi jokunen matkustaja pois ja junanlähettäjä katsoo, milloin matka voi jatkua. Kuva Jouni Sulavuori.

tarkoitusta varten? Niitä oli pitkin matkaa. Pitäkö joka ylikäytävällä olla oma vahti, vaikka tekniikalla voisi hoitaa saman asian? Katselin ikkunasta muuttunutta maisemaa ja isäni kotipaikkaa.

Kivenkuljetusta raiteilla

Ei mennyt kauaakaan kun olimme jo Antrean asemalla. Antreassa louhitaan kiveä ja raskaat kivivaunut seisoivat ratapihalla. Jätettyämme Antrean huomasimme, että ratatyöt olivat päättyneet. Ilmeisesti peruskorjaus on tehty kiven kuljetusta varten. Junien koko ja vaunumäärä ovat kasvaneet, eikä vanha rata enää kestä niiden painoa. Viipurin kautta kivi kulkee muualle laajaa Venäjää.

Matkamme jatkui halki

Kirvun ja Kaukolan kohti Hiitolaa. Antrean puolella pysähdyimme vielä Koljolassa ennen Kirvun Sairalaa, evankelisen kansanopiston kotipaikkaa. Sitten seurasivat Inkilä, Hakolahti, Ojajärvi ja viimein Hiitolan Pukinniemi, Jorman kotipaikka. Nenät ikkunassa yritimme löytää tuttuja kiintopisteitä. Juna ei pysähtynyt, vaikka aikatauluun oli niin merkitty. Suurten kallioleikkausten läpi saavuimme määränpäähän, jylhän linnavuoren kupeelle Hiitolan asemakylään.

Kuvitelmissamme näimme maat viljavina

Toinen kohokohta matkalla olivat kotipaikkakäynnit. Kukin suunnisti omille tanssuvuorensa. Lähdin Jannen mukana hänen perheensä

asuinsijoille. Pukinniemeläiset ja Teuvo jatkoivat eteenpäin omille konnuilleen. Edellisellä matkalla Jannen isän rakentama grilli oli purettu ja tiilet viety parrempaan tarkoitukseen.

Ihailimme Jannen kanssa kaunista, kumpuilevaa maisemaa. Rakennuksia ei enää ollut, pellot kesannollat, mutta kuvitelmissamme näimme maat viljavina ja talot asuttuina. Isien mailla on hyvä olla, tallata samaa maata, katsoa samaa metsää ja kuunnella käkeä, joka aloitti urakkansa. Täällä on tehty työtä, juhlistu voitot ja surtu menetykset, joita elämän varrelle on kertynyt. Ei väliä vaikka mitään ei ole jäljellä. Esivanhempien muistot ja niiden herättämät tunteet ovat ja pysyvät, ja niitä kannamme sukupolvesta toiseen sisimmäs-

Monen koti jäi radan varteen, niin myös monien Mykrä-sukuun kuuluvien. Niitä etsittiin ja arvailtiin junan ikkunasta. Kuva Helena Sulavuori.

sämme.

Aikamme tunnelmoituamme jatkoimme eteenpäin ja yhytimme rautatien, jota pitkin eilen ajoimme. Ihailimme hetken Ilmeen-jokea, joka tuo vettä äitini syntymäpaikalta Ilmeen Koskenkylältä. Näin lähelle pääsimme, sillä asuinpaikka sijaitsee rajavyöhykkeellä, jonne ei nykyisin ole asiaa.

Otimme radalla suunnan kohti Alasjärveä, Hiitolan-järveä ja Moisuolahtea, jossa tapasimme heinosläiset ja ryösäläiset. Talojen paikat oli katsottu ja nyt oli vuorossa "rantatonttien varaaminen". Elvi ja Raija olivat innoissaan, elämänsä kunnossa ja jaksoivat kiitettävästi kulkea pitkin vaikeakulkuista maastoa ja rataa. Sitä me nuoremmat jaksoimme ihailla. Kotiseudun vaikutus on voimakas

ja antaa hengen lujouden lisäksi ylimääräistä potkua kintereisiin.

Jalkaisin raiteilla

Junan pilli säikytti radalla kulkijoita, mutta ilmeisesti juna porhalsi Käkisalmeen, jonne rata haarautui edessä päin. Radalta poikkesimme polulle, joka vei meidät Asemakylään. Matkalla oli Jannen isän isoisän, rautatieläisen, talo. Sen kylkeen oli ruuvattu osoitekyltti, joka suomennettuna on Asemakatu 5. Ei muuta kuin postia lähettämään kun päästään koti-Suomeen. Myrsky oli kaatanut lähistön metsää ja sähkölinjoja. Molemmat lojuivat korjaamattomina pitkin tannerta.

Kiipesimme vielä Linnavuorelle, josta maisemat ovat aina upeat. Tosin vuoren vierelle rakennettu venäläiskylä on ruma ja epäsiistin oloinen. Rojua lojuu pitkin pihvoja ja ylhäältä sen näkee hyvin. Venäläiskylä on tiivis keskittymä. Suomalaiset suosivat hajakylää, ja sen leiman voi vielä aistia ylhäältä käsin.

Seuraavana päivänä suuntasimme kohti Viipuriä. Matkalla pysähdyimme Hiitolan kirkonkylässä. Kirkkoa ei enää ole mutta sen kunniaksi on pystytetty muistomerkki. Matkan vanhin Elvi Heinonen laski tyttärensä Marjan kanssa kukat sankarivainajille. Matkan nuorimmat ja samalla ensikertalaiset, Laura ja Mikko Mykrä sekä Hanna Hakala, laskivat kukat kirkon muistomerkille. Nauhalta kaikuivat Hiitolan kirkon kellot toivat hartautta tilaisuuteen.

Taas on kerran käyty ja varmasti tulemme uudelleen. Matkan ensikertalaiset saivat kosketuksen juuriinsa ja tuskin heillekään tämä jäi ainoaksi kerraksi.

Timo Mykrä

Mikko, Laura ja Hanna Hiitolan kirkon muistomerkillä. Kuva Timo Mykrä.

60 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

Karjalaiset ”lakkoilevat”

Kurkijokelaiselle Väinö Kuivainen

Karjalaiset ovat enimmäkseen hilpeää väkeä, vaikka poikkeuksia tietysti on heidänkin joukossaan. Enimmät ovat jaksaneet ottaa raskaan osansa tyynesti, usein huumorillakin keventäen kantamustaan. Leikkaanpa tähän muutamia tuollaisia karjalaisjuttuja:

Viipurilainen kauppiaanrouva asui ennen Viipurissa upeasti, puutarhan keskellä komeassa talossaan. Evakkomatkallaan joutui hän asumaan Mikkeliin tunkkaisen pihan perälle. Ystävä tuli katsomaan ja siunaili, että jopa on ero ololla. Viipurissa niin upeaa, täällä tällainen harakanpesä. Tähän rouva vastasi: - Niin, eiväthän ne tarpeet ole aina tasan ihmisellä. Viipurissa minullakin oli puutarha, mutta ei ollut lantaa. Nyt minulla olisi lantaa, mutta ei ole puutarhaa.

Tapasin toisen sodan jälkeen karjalaisen talonpojan, joka oli kertonut sijoituspaikkakunnallaan uusille naapureilleen, millainen talo hänellä oli ollut Karjalassa, Jolloin naapurit myönsivät, että olihan se sitten tavallinen talo. Hyvähän siinä olisi ollut edelleenkin elää ja olla. Johon talon menettänyt tokaisi: No, eipä niinkään hyvä. Se oli velkainen talo. Kiinnityksiäkin. Joten vaikea siinä on venäläisenki toimeen tulla.

Kun toisen kerran oli

lähdeävä Karjalasta ja mm. Selänpään ohi virtasi viikkokaupalla karjaa ja muuttokuormaa tien täydeltä länteen päin, eräät Muolaan isännät ohi ajaessaan innostuivat tarkastelemaan Selänpäässä suurta navettaa ja yksi isännistä tuumi: - Tuollaisen navetan minäkin rakennan korviketilalle, ni sitten kun sen saan. Johon toinen huomautti: Mutta älä tee navetan sementtilattiaan lantakourua niin kauvas juomaruuhun reunasta kuin tässä navetassa on. Tässä näytetään pitettävän äyrssi-relehmä ja siun maitomasi-nasi ovat maataisötököitä.

Kun muuan kurkijokelainen, jolla oli paljon lapsia, matkalla sai lopulta tilaisuuden päästä härkävauunuun eukkonsa, lehmiensä ja lastensa kanssa, kysyi hän veitikka silmäkulmasa vaimoltaan junan lähtiessä: - Laskitko sinä lähtiessä lapset, vai onko vaunussa vajuusta?

Kun toisen sodan aikana karjalaiset palasivat koteihinsa, niin liikutus valtasi mielen. Salmilaisemäntä kertoo: Kais ku olin, sāngyh ko mänin, nin nagratti, kun dorokol astuin, ni nagratti, ku ikkunast katsoin, ni nagratti. Mie duumaitsin, mitäbö ainas nagratanan, ka hyviä miellä häi nagratti.

Kurkijokelainen N:o 22
– 1953, lauantaina touko-
kuun 30. p:nä

Kari Rahialan kokoelmasta

Elisen-
vaaran
yhteis-
koulu
Kyrössä.
V. 1958
lähetetty
postikort-
ti.

Kesäisesti

Kastehelmen kimmellys
poimulehdellä.
Pystypäin kulkeva
ei poimukukkaani huomaa,
se rantapolulla
paljaille jaloille ystävä.

Aamukasteen aikaan
lahjoitit
mieleeni salattua mannaa.

Jos hormoonit lakkaavat
hyrräämästä,
on luissakin lakkaamaton
kapina.

Mieliala puolipilvistä,
ystävät iltapäiväkuuroja.

Feministit ratkaisivat
ongelmansa,
keksivät housuhameen.

Runo on kirjoitettu
kauneutta ja
siinä tuoksuu ainainen
kesä.

Jos tunne on
molemmipuolinen,
pitäisi kummankin olla
yhtä
ruskettuneita.

Haamuna vaeltaminen
merkitsee
uudestisyntymisen
epäonnistumista.

Eiväthän rajat sydämissä
muut,
karttoja vain tehdään
uusia
ja nimiä muutetaan.

Heimo Suontausta

Kurkijokelaisten 67. Pitäjäjuhlat 10.-11.8.2013 Loimaalla.

Kokoontumistiloja ryhmille

- järjestä sukkokokous, koulu- tai
rippikoulutapaaminen tai muu
kokoontuminen juhlien yhteydessä

Myyntipöytä

- tule myymään tuotteitasi juhlien ajaksi
Talkoolaiseksi

- tarvitsemme ennen juhlia talkoolaisia
käytännön järjestelyihin.

Lisätietoja tiistaisin ja torstaisin:

Kurkijoki-Säätiö / Helena Sulavuori
p. 050-5213336

toimitus@kurkijoki.fi

KAIPAATKO VANHOJA VUOSIKERTOJA?

**Vanhoja täysiä ja vajaita vuosikertoja löytyi
loimaalaisen Soldanin talon tyhjennyksen yhteydessä.**
Seuraavat täydet vuosikerrat myynnissä hintaan 15 € +
toimituskulut:

1974, 1975, 1976, 1977, 1986, 1991, 1993, 1994, 1995,
1996(4 kpl), 1997(2 kpl), 1998(3 kpl), 2001.

Vajaat vuosikerrat, puuttuu 1-5 lehteä hintaan 5 € +
toimituskulut.

1980, 1981, 1982, 1983, 1985, 1987, 1989, 1990, 1993,
1994, 1995, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002.

Tilaukset toimituksesta ti ja to p. 050-521 3336 tai
sähköpostitse: toimitus@kurkijoki.fi.

Eskon puumerkki

Kurkijoki- museo muuttaa nyt tarvitaan TALKOOLAISIA

MAALAUS- JA SIIVOUSTALKOOT

torstaina 6.6. klo 16.00-
perjantaina 7.6. klo 16.00-
lauantaina 8.6. klo 9.00-

MUUTTOTALKOOT viikolla 25

voit olla talkoissa sinulle sopivana ajankohtana lyhyemmän tai pidemmän ajan.
Talkoopaikka: Kuukankuja 1, Loimaa (Prismaa vastapäätä)

Ilmoittautumiset toimitukseen 050-5213336 tai toimitus@kurkijoki.fi keskiviikkoon
5.6. mennessä talkookahvien järjestämistä varten, muuttotalkoihin ilmoittautuminen
edellisellä viikolla.

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hy-
väksytty lakimies, jolla on
säädetty kokemus ja taito.
Asianajajan toimintaa valvo-
vat Asianajajaliitto ja oikeus-
kansleri. Asianajotoimistot
hoitavat myös maksuttomia
oikeudenkäyntejä ja oikeus-
turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN OY

asianajaja, varatuomari
Heikki Rantanen
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, 0400 740550
toimisto@heikkirantanen.fi
www.heikkirantanen.fi

UUOKRATTAVANA liike- toimistotilaa

Kurkijokelaisen toimituksen huoneisto Koulukuja 7, Loimaa

As Oy Vuorenkulman
liikehuoneisto II on kulma-
huoneisto suurin näyteikku-
noin lähellä Loimaan toria
soveltuu monenlaiseen
yritystoimintaan. Pinta-ala
46,5 m².
Tila vapautuu 1.9.2013 tai
sopimuksen mukaan.

Lisätietoja:
Kurkijoki-Säätiö /asiamies
Helena Sulavuori,
050-5213336, saatio@
kurkijoki.fi

Murteella

vastaukset

1. helposti hengästyvä
2. edes
3. haalistunut, haalean vä-
rinen
4. edessä
5. jakkara
6. kahdestaan
7. lamppuöljy
8. pyykkipalju
9. kuuma murumaito
10. kihlapari, kuulutuspari

Kurkijoki-Museo

Museon kesäkauden
avajaiset 9.6. klo 12-16
Avoinna:
15.-16.6. klo 12-16
Juhannusviikonloppuna suljettu
6.-7.7. klo 12-16

Pääsymaksut: Aikuiset 2,00 €
Lapset: (4-12 v.) 1,00 €

Ryhmävaraukset: Eino Vepsä 0500 875211
Antti Eklund 050 3426608

Museon osoite:
Kojonperäntie 446, Kojonperä, Loimaa

Tervetuloa tutustumaan!

Kurkijokelaisen, hiitolaisten ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain 49 eur. Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

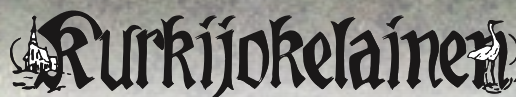
Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjokuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

LUKIJAMATKAT

IV Kurkijoki

to-su 15.-18.8.

teemana Kurkijoen kirkolliset rakennukset

Alustava matkaohjelma:

to: Loimaa-Helsinki-Rajahovi-Viipuri-Käkisalme-Kurkijoki
pe: kiertoajelu Kurkijoella, kirkot, pappilat, hautausmaat yms.
la: kotiseutumatkoiden päivä, ilta- ja yöpöytä
su: Kurkijoki-Käkisalme-Viipurin linna-Helsinki-Loimaa

Majoitus: Kurkijoen kirkonkylässä Lopotissa "Mihailin hotellissa 2-4
hengen huoneissa ja tarvittaessa kotimajoituksessa
Ruokailut: Hinta sisältää aamiaiset ja yhden lämpimän ruoan /päivä,
paitsi sunnuntaina.

Muuta: Hinta sisältää opastukset ja mahdolliset pääsymaksut

**340 € sisältäen matkaohjelman ja ruokailut
+ tarvittaessa ryhmäviisumi 68 €**

Viisuminhankintaa varten pitää täyttää
viisuminomuskaavake ja liittää mukaan 1 kpl passikuvia sekä
kopio voimassaolevan passin kuvasivusta.
Passin tulee olla voimassa vähintään 6 kk matkan jälkeen.
Viisuminomuskaavake lähetetään toimituksesta kirjeen
yhteydessä tai sen voi poimia mm. Neva Toursin sivuilta: www.turunnevatours.fi

**Sitovat ilmoittautumiset KURKIJOKELAISEN TOIMITUKSEEN,
4.7. mennessä.**

Ilmoittautumisia otetaan vastaan tiistaisin ja torstaisin
klo 9-14, puh., 050-521 3336

Ilmoittautuneille postitetaan tarkempi matkaohjelma ennen
matkan alkua.

Vastuullinen matkanjärjestäjä:

**Turun
NEVA TOURS OY**

Matkat toteutuvat, jos lähtijöitä on vähintään 30.
Muutokset alustavaan ohjelmaan ja hintoihin mahdollisia.